

A Kúria a dr. Kukucska János ügyvéd által képviselt felperesnek a dr. Balogh Zoltán ügyvéd által képviselt alperes ellen jogalap nélküli gazdagodás megfizetése iránt a Miskolci Munkaügyi Bíróságnál 4.M.181/2011. szám alatt megindított és másodfokon a Miskolci Törvényszék 1.Mf.22.508/2011/3. számú ítéletével jogerősen befejezett perében az említett másodfokú határozat ellen az alperes által benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Kúria a Miskolci Törvényszék 1.Mf.22.508/2011/3. számú ítéletét hatályában fenntartja.Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az alperesnek tizenöt nap alatt - 50.000 (ötvenezer) forint és 13.500 (tizenháromezer-ötszáz) forint áfa felülvizsgálati eljárási költséget.A felülvizsgálati eljárás illetéke az államot terheli.

I n d o k o l á s :

A felperes az alperes munkaviszonyát 2008. december 3-án rendes felmondással megszüntette. A munkáltatói intézkedéssel szemben az alperes keresetet nyújtott be.

A Miskolci Munkaügyi Bíróság 4.M.1546/2008/17. számú ítéletével a keresetet elutasította és kötelezte az alperest perköltség, valamint eljárási illeték megfizetésére. Az alperes fellebbezése folytán eljáró Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Bíróság 1.Mf.22.143/2009/4. számú rész-közbenső ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta és megállapította, hogy a munkáltató a rendes felmondásával jogellenesen szüntette meg a munkavállaló munkaviszonyát. Ezt meghaladóan az elsőfokú bíróság ítéletét hatályon kívül helyezte és a munkaügyi bíróságot a per új tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasította.A megismételt eljárás során a Miskolci Munkaügyi Bíróság 4.M.1289/2009/7. számú ítéletével kötelezte a munkáltatót, hogy a jogellenesség következményeként fizessen meg az alperes részére 951.720 forintot, ezen összeg után 2009. október 13-ától járó törvényes mértékű kamatot, elmaradt munkabér címén bruttó 743.255 forintot és 2009. június 1-jétől számított kamatát, valamint 140.000 forint perköltséget. A fellebbezés folytán eljáró megyei bíróság a jogellenesség következményeként meghatározott összeget 1.268.960 forintra emelte fel. A jogerős döntés alapján a felperes az alperes részére 2010. február 5-én 1.156.000 forintot, 2010. március 4-én 441.736 forintot, április 15-én 317.740 forintot, május 25-én 37.646 forintot, azaz mindösszesen 1.952.627 forintot fizetett ki, melyből a nettó munkabér összege 453.315 forint volt.A Legfelsőbb Bíróság 2010. szeptember 29-én kelt Mfv.I.10.157/2010/6. számú ítéletével a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Bíróság 1.Mf.22.143/2009/4. számú rész-közbenső ítéletét hatályon kívül helyezte, és a Miskolci Munkaügyi Bíróság 4.M.1540/2008/17. számú ítéletét helybenhagyta. A felperes a keresetében kérte, hogy a bíróság kötelezze az alperest jogalap nélküli gazdagodás megtérítése címén 1.952.622 forint és kamatai megfizetésére. A

Miskolci Munkaügyi Bíróság 4.M.181/2011/17. számú ítéletével kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a felperes részére 1.499.307 forintot és 2010. december 29-étől járó törvényes kamatát. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította és rendelkezett az illeték viseléséről. A felperes keresettől való elállása folytán a pert 37.500 forint tekintetében megszüntette. A munkaügyi bíróság által megállapított tényállás szerint a felperes a bíróság döntése alapján az őt terhelő fizetési kötelezettségnek eleget tett, majd a Legfelsőbb Bíróság ítéletének kézhezvételét követően 2010. december 13-án levélben felhívta az alperest 2.041.107 forint visszafizetésére. A bíróság az eljárás során vizsgálta, hogy a jogalap nélküli gazdagodás alapvető feltételei fennállnak-e. Megállapította, hogy az alperes részére kifizetés történt, a felperesnél vagyonsökkenés, az alperesnél vagyonnövekedés állt be, ugyanakkor a Legfelsőbb Bíróság döntése alapján minderre jogalap nélkül került sor. A munkaügyi bíróság kifejtette, hogy az eljárásban a jogalap nélküli gazdagodás szabályait kell alkalmazni, ennek keretében pedig azt kell vizsgálni, hogy az alperes a visszafizetési kötelezettség alól mennyiben mentesülne. Megállapította, hogy elmaradt munkabér címén 453.315 forint került kifizetésre a munkavállalónak, ez az összeg a létfenntartására irányult, amelyet az alperes a fent megjelölt jogcímen nem köteles visszafizetni. Mindezek alapján a felperes módosított keresetében fenntartott összegből az átutalt nettó 453.315 forint munkabért levonta, majd kötelezte az alperest az 1.499.320 forint megfizetésére. A kamatfizetés kezdő időpontját a bíróság akként határozta meg, hogy a Legfelsőbb Bíróság döntését követően, amikor a felperes felszólította az alperest teljesítésre és tizenöt nap határidőt biztosított, annak leteltével esett késedelembe a munkavállaló, tehát ezen időponttól jár a felperes részére a késedelmi kamat a jogszabályok alapján. A mindkét fél fellebbezése folytán eljárta Miskolci Törvényszék 1.Mf.22.508/2011/3. számú ítéletében a munkaügyi bíróság ítéletének fellebbezéssel nem támadott részét nem érintette, fellebbezett részét megváltoztatta és az alperest terhelő marasztalás összegét 1.952.612 forintra felemelte. Megállapította az eljárás illetékét, valamint rendelkezett a perköltség és illeték viseléséről is. A másodfokú bíróság ítéletében kifejtette, hogy a Ptk. 362. § konjunktív, együttes feltételt fogalmaz meg, amely azt jelenti, hogy bármely elemének hiánya a mentesülést kizárja. Ezek a feltételek a következők:

- a gazdagodó a gazdagodást életfenntartás céljára kapta;
- a gazdagodást már felhasználta;
- azt életfenntartás céljára használta fel.

A törvényszék álláspontja szerint nem vitás, hogy a munkabér, vállalkozási díj, megbízási díj lényegében mindenkinek a saját fenntartására fordítható összeg, azonban ennek ellenére életfenntartás céljára adott juttatásként nem minősíthető. Ezzel szemben életfenntartás céljára szolgáló juttatásnak a tartásdíjat,

életjáradéki szerződésből eredő járadékot, baleseti járadékot lehet tekinteni. Ennek kapcsán utalt a PK. 34. számú állásfoglalásban foglaltakra, amely ugyanezen juttatásokat tekinti ilyen céllal nyújtott juttatásnak. Mindezekből azt a következtetést vonta le, hogy a munkabér még akkor sem tekinthető életfenntartás céljára adott juttatásnak, ha ténylegesen elvégzett munkáért került kifizetésre. A törvényszék nem vitatta, hogy az alperes a felperestől kapott összeget életfenntartás céljára használta fel, de jelen esetben a törvényben megfogalmazott további feltétel - hogy azt erre a célra kapta - hiányzik, ezért az alperes a teljes összeg visszafizetésére köteles. Az alperes a felülvizsgálati kérelmében elsődlegesen kérte, hogy a Kúria a Miskolci Törvényszék ítéletét - a Miskolci Munkaügyi Bíróság ítéletére is kiterjedően - vizsgálja felül, a másodfokú ítéletet helyezze hatályon kívül, és az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatva a felperes keresetét teljes egészében utasítsa el. Másodlagosan az elsőfokú ítéletet részben változtassa meg és az alperest terhelő marasztalás összegét 749.653 forintba szállítsa le. Harmadlagosan a Miskolci Munkaügyi Bíróság 4.M.181/2011/17. számú ítéletét hagyja helyben. Kérte továbbá, hogy kötelezze a felperest az eljárás költségeinek viselésére. A felülvizsgálati érvelés szerint a bíróságok jogerős ítélete alapján a felperes a fizetési kötelezettségének önként eleget tett. A felperes által ténylegesen kifizetett összeg havi elosztásban, havi 84.896 forintban állapítható meg. Álláspontja szerint a kifizetett összeg - figyelemmel annak nagyságára és jogcímére - az alperes létfenntartását biztosította, az alperes ezt bizonyíthatóan arra használta fel, ezért nincs helye az összeg visszakövetelésének a Ptk. 362. §-a alapján. Hivatkozott arra, hogy az Mt. 100. § (4) bekezdése alapján megítélt kártérítés munkabérpótló jellegű, ezért az is a létfenntartáshoz szükséges, így az a felhasználása esetén nem követelhető vissza. A másodlagos felülvizsgálati kérelmében előadta, hogy a felperes akkor járt volna el helyesen és az adott helyzetben általában elvárható követelményeknek megfelelően, ha a korábbi eljárásban a felülvizsgálati kérelmével egyidejűleg kérte volna a jogerős ítéletben foglalt kötelezettségével kapcsolatos végrehajtás felfüggesztését. Azzal, hogy ezt nem tette, kárenyhítési kötelezettségének bizonyítottan nem tett eleget, tehát közrehatott a kár bekövetkeztében és ezért az alperes által hivatkozottak szerinti kármegosztást kell alkalmazni az alperesi marasztalás esetén, melynek mértékét 50 - 50 %-ban jelölte meg. A harmadlagos felülvizsgálati indok szerint az elsőfokú határozat helybenhagyását kérte. A felperes felülvizsgálati ellenkérelmében kérte az alperes felülvizsgálati kérelmének „elutasítását”, perköltségben történő marasztalását. A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Pp. 274. §-ának (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el.

A felülvizsgálati kérelem nem alapos.

A perbeli időszakban hatályos Mt. 162. § (1) bekezdés alapján a munkabér jogalap nélküli kifizetése esetén azt a munkavállalótól 60

napon belül írásbeli felszólítással lehet visszakövetelni. A (2) bekezdés értelmében a jogalap nélkül kifizetett munkabért az általános elévülési időn belül lehet visszakövetelni, ha a munkavállalónak a kifizetés alaptalanságát fel kellett ismerni, vagy azt maga idézte elő. Az Mt. 162. § (3) bekezdése kimondja, hogy a munkáltató a munkavállaló munkaviszonnyal összefüggő tartozásának megtérítésére irányuló igényét írásbeli felszólítással érvényesítheti. A következetes és egységes bírói gyakorlat szerint amennyiben a munkáltatót jogerősen marasztaló ítélet alapján történt kifizetés, és a munkavállalót utóbb a Legfelsőbb Bíróság felülvizsgálati eljárásban hozott döntése alapján az mégsem illeti meg, akkor a jogerős ítélettel megállapított és a munkáltató által kifizetett összeg tartozássá válik, és az Mt. 11. §-a szerinti általános elévülési időn belül az Mt. 162. § (3) bekezdése alapján - vagy a Vht. 56. §-a szerint - követelhető vissza (BH.1998.249., Mfv.II.10.073/1999., Mfv.II.11.057/2008/5.). Jelen perben az alperes munkaviszonyát megszüntető felmondás jogellenességének megállapítása iránti kereseti kérelem tárgyában a Legfelsőbb Bíróság a másodfokú bíróság jogerős rész-közbenső ítéletét hatályon kívül helyezte és a felperes (jelen per alperese) keresetét elutasította.

A Legfelsőbb Bíróság Mfv.I.10.157/2010/6. számú döntése folytán tartozássá vált a marasztaló ítélet alapján az alperesnek kifizetett összeg, ezért a felperes az alperes tartozását elévülési időn belül jogosult volt visszakövetelni. Az egységes gyakorlat szerint ezekben az esetekben nem alkalmazható az Mt. 162. § (1) bekezdésében meghatározott rövid határidő, mivel a kifizetésre jogerős ítélet alapján került sor. A felperes a keresetét jogalap nélküli gazdagodás megfizetése jogcímen terjesztette elő. A Pp. 121. § (1) bekezdés c) pontja értelmében az érvényesített jogot kell a keresetlevélben megjelölni, nem pedig a konkrét jogcímet. A kereseti kérelemhez kötöttség nem jelenti azt, hogy a bíróság a fél által tévesen megjelölt jogcímhez kötve lenne. Ha a fél által előadott tények a keresetet megalapozzák, a bíróság a jogviszonyt a jogszabályoknak megfelelően minősítheti. Figyelemmel arra, hogy a kereseti kérelemhez kötöttség nem jelent egyben a jogcímhez való kötöttséget is, a Kúria az érvényesített követelés megalapozottságát vizsgálta és a következetes gyakorlat szerint az Mt. 162. § (2) és (3) bekezdése alapján - figyelemmel az Mt. 11. §-ára is - hozta meg határozatát. Az alperes a másodlagos felülvizsgálati kérelmében hivatkozott arra, hogy a Ptk. 340. §-a alapján kármegosztásnak lenne helye. A Kúria nem osztotta az alperes ezen álláspontját tekintettel arra, hogy a jogalap nélkül kifizetett munkabér nem kártérítés, következésképpen ennek az elbírálásánál a kármegosztás szabályai nem alkalmazhatók (BH.1982.26.). A felülvizsgálati kérelem a kereset összecszerűségét és a kamatkövetelés kezdő időpontját nem érintette, így arról rendelkezni nem kellett. Mindezekre figyelemmel a Kúria a jogerős ítéletet - a fenti eltérő indokolással - a Pp. 275. § (3) bekezdés

alapján hatályában fenntartotta. A Kúria a pervesztes alperest kötelezte a Pp. 78. § (1) bekezdés alkalmazásával a felperes felülvizsgálati eljárási költségének a megfizetésére, míg a felülvizsgálati eljárás illetékét a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 14. §-a alapján az állam viseli.

Budapest, 2012. december 17.

Dr. Tallián Blanka s.k. a tanács elnöke, Dr. Gál Attila s.k. előadó bíró, Dr. Mészárosné dr. Szabó Zsuzsanna s.k. bíró
A kiadmány hitelül: Nné tisztviselő